

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра фізичної географії та раціонального природокористування**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декаан географічного факультету
 /Іван КАЛИНИЧ/
« 30 » червня 2022 року

**СИЛАБУС ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ ВЗЗСО**

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність	014.07 Середня освіта (Географія)
Освітня програма	Географія
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Назва курсу	Методика навчання фінансової грамотності вЗЗСО
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Географічний факультет, кафедра фізичної географії та раціонального природокористування
Галузь знань, шифр та назва спеціальності, предметної спеціальності	01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта 014.07 Середня освіта (Географія)
Викладачі курсу	Лета Василь Васильович
Профайл викладачів	https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/geograph-fiz_geo/staff
E-mail	vasyl.leta@uzhnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	https://e-learn.uzhnu.edu.ua/course/view.php?id=7447
Мова викладання	Українська
Тривалість курсу	3 кредити ЄКТС / 90 годин
Обсяг курсу	44 години – аудиторні заняття (30 годин лекційні, 14 годин практичних занять); 46 годин – самостійна робота студента.
Формат курсу	Очний. Проведення лекцій, практичних робіт, консультацій тощо.
Анотація до курсу	Метою дисципліни «Методика навчання фінансової грамотності в ЗЗСО» є підготовка освітян до впровадження курсу за вибором «Фінансова грамотність» в основній школі та створення системи фінансової освіти і виховання в навчальному закладі. Курс спрямований на виконання таких основних завдань: - поглиблення знань з макроекономіки, усвідомлення сутності та ролі фінансів і фінансових відносин у політичному, економічному та соціальному житті; - з'ясування значення фінансової освіти як одного із чинників економічної стабільності; - проектування методичної системи впровадження фінансової грамотності в основній школі; - удосконалення вмінь самоосвітньої діяльності, що забезпечить розвиток професійної компетентності у сфері фінансової освіти і виховання учнів основної школи. Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів: Змістовий модуль 1. <i>Фінанси. Фінансова система і фінансова політика</i> Змістовий модуль 2. <i>Теоретико-методологічні засади формування фінансової грамотності</i>
Ключові слова	Економіка, гроші, фінансова грамотність, методика навчання.
Мета та цілі курсу	Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей: ЗК 3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК 4. Здатність працювати в команді. ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК 10. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

	ЗК 11. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети (лідерська компетентність). ЗК 12. Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості (підприємницька компетентність). ФК 1. Здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків. ФК 2. Володіння основами цілепокладання, планування та проектування процесу навчання учнів. ФК 4. Здатність до пошуку ефективних шляхів мотивації дитини до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання). ПК 2. Здатність доцільно і критично використовувати географічні поняття, концепції, парадигми, теорії, ідеї, принципи для пояснення письмовими, усними та візуальними засобами явищ і процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, державному, локальному).	
Пререквізити курсу	Навчальна дисципліна «Методика навчання фінансової грамотності в ЗЗСО» вивчається у 5-му семестрі, відповідно до структурно-логічної схеми освітньої програми, від так, опанування дисципліни потребує попереднього вивчення таких освітніх компонентів освітньої програми: ОК 1. Ділова українська мова ОК 25. Регіональна економічна і соціальна географія ОК 29. Вступ до фаху за спеціальністю «Середня освіта (Географія)» ОК 30. Методика навчання географії в закладах загальної середньої освіти	
Очікувані результати навчання	Студент вміє користуватись методичними засобами та володіє методикою викладення матеріалів на рівні ЗЗСО.	ПРН 3.
	Вміє застосовувати індивідуальний та творчий підхід до учнів з метою ефективного навчання основ фінансової грамотності.	ПРН 4.
	Володіє базовою та спеціалізованою термінологією з основ економіки та фінансів.	ПРН 5.
	Знає та вміє застосовувати нормативно-правові акти під час навчання фінансової грамотності.	ПРН 6.
	Знає та володіє методикою навчання фінансової грамотності, а також застосовує міжнародну практику та педагогічні стандарти інших країн.	ПРН 7.
	Вільно володіє та застосовує технічні засоби та новітні принципи навчання.	ПРН 8.
	Володіє матеріалом з основ фінансової грамотності та методикою їх викладення на рівні базової середньої школи.	ПРН 22.
Навчальні техніки та методи, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Словесні методи – лекція, бесіда, диспут. Наочні методи – виконання практичних робіт, усне опитування на лабораторних заняттях, ситуаційні завдання прикладного характеру, ілюстрації, демонстрації, презентації, реферати. Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності – контроль за самостійною роботою студентів. Інтегровані (універсальні) методи. Методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності – поточне опитування, модульне контрольне опитування, підсумковий контроль.	
Необхідне обладнання	Технічні засоби: мультимедійний пристрій для проведення лекційних занять, персональні ноутбуки, планшети для демонстрації наочного матеріалу з навчальної	

	дисципліни, віртуальне навчальне середовище Moodle, Microsoft Office, Інформаційні ресурси в мережі Інтернет.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Поточний контроль для змістового модуля № 1 включає виконання 3-ох лабораторних робіт, за якісне виконання і захист яких можна максимально отримати 50 балів; контроль за самостійною роботою відбувається у формі написання модульної контрольної роботи, яка максимально оцінюється у 50 балів. Змістовий модуль № 2 включає виконання 4-ох лабораторних робіт, за захист яких можна максимально отримати 50 балів; контроль за самостійною роботою відбувається у формі написання модульної контрольної роботи, яка максимально оцінюється у 50 балів. Якщо студент за результатами підсумкового модульного контролю набрав 60 і більше балів, а на заліку отримав менше 60 балів, то викладач має право з метою з'ясування повноти оволодіння програмою дисципліни, сформованості умінь та навичок, поставити додаткові питання в межах програми навчальної дисципліни. Підсумкова оцінка з дисципліни визначається викладачем з врахуванням балів, отриманих і за відповіді на додаткові питання. Причому під час відповіді враховується повнота розкриття питань; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; логіка викладення, культура мови; аналітичні міркування, уміння робити порівняння і висновки.
Підсумковий контроль, форма	Екзамену формі усної перевірки знань
Зміст курсу	<i>Змістовий модуль 1. Фінанси. Фінансова система і фінансова політика</i> Тема 1. Фінанси як сукупність економічних відносин. Тема 2. Державне регулювання фінансової сфери. Тема 3. Сучасний ринок фінансових послуг: загальна структура і значення. Тема 4. Макроекономічна нестабільність і державне регулювання. Тема 5. Податки: поняття та їхня роль. Тема 6. Банки та їхні функції в економіці. <i>Змістовий модуль 2. Теоретико-методологічні засади формування фінансової грамотності</i> Тема 7. Фінансова грамотність як складова фінансової культури. Тема 8. «Фінансова грамотність» у системі шкільної економічної освіти. Тема 9. Методика викладання курсу за вибором «Фінансова грамотність» в основній школі. Тема 10. Теоретико-методологічні засади економічної підготовки вчителя. Тема 11. Психолого-педагогічні засади впровадження фінансової грамотності..
Література для вивчення дисципліни	Основна література 1. Глущенко А. С. Фінанси / А. С. Глущенко. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. 190 с. 2. Фінансова грамотність : навч. посібник для вчителя / авт. кол. ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Т. С. Смовженко. К., 2013. 312 с. 3. Економічна теорія. Макроекономіка : підручник / за ред. В. М. Тарасевича. К. : Знання, 2012. 206 с. 4. Збірник програм з економіки для загальноосвітніх навчальних закладів (курси за вибором). – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2008. Ч. I : 10–11 класи (для 11 класу). 208 с. 5. Фінансова грамотність : робочий зошит для учня / авт. кол. ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Т. С. Смовженко. К., 2012. 115 с. Допоміжна література 1. Захаркіна Л. С. Підвищення рівня фінансової грамотності населення України / Л. С. Захаркіна, К. П. Катериніна // Економічний форум. – 2014. – № 4. – С. 200–207. 2. Корнівська В. О. Формування фінансової культури українського населення в контексті мінімізації ринкової асиметрії [Електронний ресурс] / В. О. Корнівська // Економіка і прогнозування. 2011. – № 4. – С. 117–126. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/econprog_2011_4_13.pdf.

	3. Кучерова Г. Ю. Шляхи розвитку фінансової культури населення [Електронний ресурс] / Г. Ю. Кучерова // Вісник Східно-європейського університету економіки і менеджменту. 2013. № 2. – С. 125–131. (Сер. : Економіка і менеджмент). Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vsuem_2013_2_18.pdf. 4. Ломачинська І. А. Фінансова грамотність як основа оптимізації фінансової поведінки в умовах глобальної трансформації [Електронний ресурс] / І. А. Ломачинська. Режим доступу : http://onu.edu.ua/uk/science/sp/announcer_onu/economics/econom16_20. 5. Радзішевська Д. В. Підвищення фінансової грамотності населення України як один із пріоритетів державної політики на сучасному етапі [Електронний ресурс] / Д. В. Радзішевська. Режим доступу : http://www.academy.gov.ua/ej/ej13/txts/Radzishevskaya.pdf.
Інформаційні ресурси	1. https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/fingram/2Financial_Literacy_Workbook_Aug2019.pdf 2. https://www.youtube.com/watch?v=VrB940dviuk&ab_channel=%D0%9E%D0%BB%D1%8C%D0%B3%D0%B0%D0%91%D0%B0%D0%B1%D1%96%D0%B9 3. https://examenarium.sumdu.edu.ua/free_study/join/143 4. https://drive.google.com/file/d/1sX0_yXLchhQ_pj_QLyakgbpGqo5Sdf0K/view 5. https://simeinyi-budzheta.ua/familybudget/how-to-save-money/
Питання для підсумкового контролю	- Розкрийте значення сутності фінансів. - Назвіть функції фінансів. Розкрити їх місце в сучасному житті. - Дайте визначення поняттям «фінанси» і «фінансові відносини». - Розкрийте сутність і механізм дії розподільної функції фінансів. - Покажіть сутність і значення контрольної функції фінансів. - Розкрийте специфічні ознаки фінансів. - Яким чином фінанси впливають на суспільне виробництво? - Поясніть особливості становлення і розвитку фінансової системи України. - Назвіть основні ланки фінансової системи України. - Поясніть, як формується державний бюджет. - Поясніть, чим в економічній теорії відрізняються три головні підходи до проблеми бюджетного дефіциту. - Назвіть причини бюджетного дефіциту. - Визначте особливості грошового ринку України. - Розкрийте сутність поняття «фінансова послуга». - Накресліть схему «Загальна структура сучасного ринку фінансових послуг». - Поясніть, у чому полягає характерна особливість сучасного ринку фінансових послуг. - Розкрийте тенденції розвитку ринку фінансових послуг в умовах глобалізації. - Назвіть необхідну умову глобалізації фінансових ринків. - Назвіть найпоширеніші фінансові інтернет-послуги. - Назвіть фази економічного циклу і дати їх характеристики. - Визначте причину циклічних коливань розвитку економіки. - Вкажіть причини економічної кризи в Україні. - Розкрийте функції держави в регулюванні макроекономічних процесів. - Охарактеризуйте основні інструменти державного регулювання економіки. - Наведіть факти, що свідчать про низький рівень фінансової освіченості та культури населення в Україні. - Вкажіть причини низького рівня фінансової грамотності населення в Україні. - У чому полягає синдром «змушеного споживача»? «Намалюйте» портрет українського споживача фінансових послуг. - Назвіть зовнішні і внутрішні чинники, що впливають на формування фінансової культури населення України. - Узагальніть досвід розвитку фінансової грамотності населення в європейських країнах.

31. Охарактеризуйте діяльність міжнародних організацій щодо дослідження рівня фінансової грамотності населення України.
32. Назвіть основні завдання державної програми «Стратегія реформування системи захисту прав споживачів на ринках фінансових послуг на 2012–2017 роки».
33. При Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку створено ініціативну групу, яка координує дії держави та ринку з підвищення фінансової грамотності громадян України. Назвіть основні напрямки її діяльності.
34. Розкрийте роль Проекту USAID «Розвиток фінансового сектору» (FINREP) у розвитку фінансової культури населення.
35. Назвіть нормативні документи, що визначають розвиток шкільної економічної освіти.
36. Проаналізуйте навчально-методичне забезпечення викладання курсу «Економіка» і курсів за вибором економічного профілю.
37. Охарактеризуйте основні етапи впровадження економічних дисциплін в освітній процес загальноосвітніх навчальних закладів.
38. Назвіть сучасні проблеми шкільної економічної освіти. Визначити курси за вибором економічного профілю, що забезпечують розвиток фінансових компетенцій учнів.
39. Доведіть доцільність упровадження курсу за вибором «Фінансова грамотність» в основній школі.
40. Охарактеризуйте структуру курсу «Фінансова грамотність».
41. Здійсніть методичний огляд курсу «Фінансова грамотність».
42. Проаналізуйте можливості реалізації у вашому навчальному закладі системного підходу до розвитку фінансової освіти та виховання.
43. Дайте визначення поняттю «економічна соціалізація». Як впливає економічна соціалізація на загальний процес соціалізації особистості?
44. Розкрийте зміст складових процесу економічної соціалізації (когнітивного, афективного і конативного компонентів).
45. Назвіть рівні та параметри характеристики економічної свідомості.
46. Установіть зв'язок між поняттями «економічна свідомість – економічний світогляд – економічна культура».
47. Як розглядаються гроші з погляду психології?
48. Назвіть чинники, що впливають на «грошову» поведінку і ставлення до грошей.
49. Назвіть класичні підходи психології до розвитку психологічних досліджень феномену грошей.
50. Узагальніть психологічні чинники виховання фінансової культури дитини.
51. Розкрийте психологічні аспекти фінансової соціалізації дитини.
52. Розкрийте роль сім'ї у фінансовому вихованні школярів.
53. Представте погляди А. С. Макаренка і В. А. Сухомлинського на економічне виховання учнів.
54. Назвіть періоди в економічній соціалізації дітей та учнівської молоді.
55. Розкрийте зміст фундаментальних економічних понять, які властиві будь-якій економіці. Визначте серед них ті, що властиві фінансовій сфері.
56. Назвіть основні види фінансових послуг.
57. Розкрийте методичні аспекти викладання теми «Гроші та їх функції. Види грошей» в основній школі. Оцінити значення банківської системи в житті сучасної людини.
58. Охарактеризуйте джерела банківського прибутку.
59. Доведіть вигідність кредиту і можливості людини щодо його погашення в конкретній банківській установі.
60. Назвіть основні види фінансових послуг.